

| | |
|---|--------------------------------------|
| Kategori: Pasientbehandling/Smittevern | Gyldig fra/til:09.04.2026/09.04.2028 |
| Organisatorisk plassering: Helse Bergen HF/Fellesdokumenter/Pasientbehandling | Versjon: 8.00 |
| Godkjenner: Dorteia Hagen Oma | Retningslinje |
| Dok. ansvarlig: Smittevern, Pasientsikkerhet | Dok.id: D00492 |

Innhold

| | | |
|-----|---|---|
| 1 | Innledning | 1 |
| 2 | Definisjoner | 1 |
| 3 | Renhetskrav til medisinsk utstyr | 2 |
| 4 | Rengjøring | 2 |
| 5 | Varmedesinfeksjon | 2 |
| 5.1 | Spyledekontaminator | 3 |
| 5.2 | Vaskedekontaminator | 3 |
| 6 | Kjemisk desinfeksjon | 3 |
| 7 | Sterilisering og lagring | 4 |
| 8 | Utstyr til/fra service/reparasjon | 4 |
| 9 | Prioner | 4 |
| 10 | Referanser | 4 |
| 11 | Endringer siden forrige versjon | 4 |

1 Innledning

Alle gjenstander som er ment til bruk for den enkelte pasient regnes som pasientnært utstyr. Forurenset utstyr kan føre til helsejenesteassosierte infeksjoner (HAI). Medisinsk utstyr som brukes flere ganger, skal rengjøres, evt. desinfiseres og steriliseres etter produsentens anvisning og gjeldende retningslinjer, mellom hver pasient for å hindre overføring av mikroorganismer. Det samme gjelder også annet pasientnært utstyr som benyttes av flere pasienter.

Benytt alltid nødvendig beskyttelsesutstyr ved håndtering, rengjøring og desinfeksjon av utstyr.

Utstyr/instrumenter som er forurenset med organisk materiale skal rengjøres og ev desinfiseres umiddelbart etter bruk. Dersom dette ikke lar seg gjøre må utstyret emballeres og behandles som potensiell smitte.

Ved innkjøp av nytt medisinsk utstyr skal smittevernpersonell rutinemessig konsulteres. Det er av sentral betydning å avklare i forkant av innkjøp om nytt flegansutstyr kan rengjøres og desinfiseres med godkjente desinfeksjonsmidler.

2 Definisjoner

- *Pasientnært utstyr* er alle gjenstander som er ment til bruk for den enkelte pasient, som seng, nattbord, rullestol, eller til utredning/ undersøkelse/ behandling/pleie (blodtrykksmansjett, overvåkingsutstyr, kirurgiske instrumenter mm) [Pasientnært utstyr, Håndbok for basale smittevernrutiner, FHI](#)
- *Medisinsk utstyr* defineres i [Lov om medisinsk utstyr](#) som ethvert instrument, apparat hjelpemiddel eller enhver annen gjenstand som brukes alene eller i kombinasjon ... og som av produsenten er ment å skulle brukes på mennesker i den hensikt å blant annet diagnostisere, forebygge, overvåke, behandle, lindre eller undersøke.
- *Dekontaminering* omfatter rengjøring, desinfeksjon og eventuelt sterilisering
- *Rengjøring* fjerner skitt og organisk materiale ved hjelp av mikrofiberklut og vann, rengjøring innebærer ikke direkte mikrobe-drap.

- *Desinfeksjon* er en prosess som eliminerer de fleste eller alle sykdomsfremkallende mikroorganismer (ikke bakteriesporer).
- *Høygradig desinfeksjon* defineres som fullstendig fjerning av alle mikroorganismer i eller på et instrument. (eliminerer ikke alle bakteriesporer).
- *Sterilisering* dreper alle mikroorganismer og bakteriesporer. Se [Sterilisering og lagring av medisinsk utstyr](#)

For å sikre tilstrekkelig rengjøring og desinfeksjon (og ev sterilisering) er det viktig å sikre kvalitet i alle ledd av gjenbehandlingsprosessen av medisinsk flergangsutstyr.

3 Renhetskrav til medisinsk utstyr

Krav til renhet avhenger av utstyrets bruksområde og tilhørende infeksjonsrisiko

Oversikt over minimumskrav til dekontaminering av utstyr som kan gjenbrukes er presentert i denne tabellen fra FHI, [Pasientnært utstyr, Håndbok for basale smittevernrutiner, FHI](#)

| Klassifisering av utstyr | Bruksområdet | Krav til dekontaminering | Eksempler |
|--------------------------|--|--|--|
| Ikke-kritisk utstyr | Direkte kontakt med intakt hud. Lav infeksjonsrisiko. | I de fleste tilfeller vil rengjøring være tilstrekkelig. Ved søl med kroppsvesker, kjent smitte eller i utbruddssituasjoner kan det være nødvendig å supplere med desinfeksjon. | Blodtrykksapparat, stetoskop, nattbord, seng, madrass, EGK-ledninger, møbler. |
| Semikritisk utstyr | Direkte kontakt med slimhinner uten å penetrere disse eller ikke-intakt hud. | Utstyr bør fortrinnsvis være sterilt, men hvis det benyttes desinfisert utstyr, dokumenteres det at rengjøring og desinfeksjon er tilstrekkelig effektiv både på vegetative bakterier, mykobakterier, sopp og virus. | Trakealtuber, bronkoskop, cystoskop og gastrointestinale fleksible endoskoper. |
| Kritisk utstyr | Direkte kontakt med sterile hulrom eller sterilt vev, blodbane. Høy infeksjonsrisiko. | Utstyr rengjøres, desinfiseres og steriliseres. | Kirurgiske instrumenter, implantater, vaskulære katetre. |

4 Rengjøring

Formål med rengjøring er å redusere forurensning ved mekanisk å fjerne biologisk materiale enten maskinelt eller evt. manuelt ved bruk av mikrofiberklut og vann. Rengjøring bør alltid utføres før biologisk materiale er tørket inn.

5 Varmedesinfeksjon

Varmedesinfeksjon er den sikreste, enkleste, rimeligste og mest miljøvennlige av alle desinfeksjonsmetoder. Metoden brukes der det er mulig. Varmedesinfeksjon i sykehus foregår enten med en spyledekontaminator eller en vaskedekontaminator (instrumentvaskemaskin). Krav til disse maskinene er angitt i NS-EN ISO 15883. Kontroll og vedlikehold skal jevnlig gjennomføres og dokumenteres. Se

5.1 Spyledekontaminator

Brukes til desinfeksjon av bekken, urinflasker, vaskefat og lignende. Rengjøringsprosessen i en spyledekontaminator består av spyling og vask før utstyret til slutt blir desinfisert med varmt vann eller damp. Hele prosessen tar 5-10 minutter

5.2 Vaskedekontaminator

Her vaskes og desinfiseres utstyret i samme prosess, som er betydelig lenger enn i spyledekontaminatoren.

Utstyr/kirurgiske instrumenter:

- Demonteres så mye som mulig, alle låser skal være helt åpne
- Plasseres i trådkurv, smådeler plasseres i egen kurv med lokk
- Hule instrumenter plasseres på innsats konstruert for gjennomspyling
- Øvrig utstyr plasseres slik at vann kommer til over hele gjenstanden, men slik at vann ikke samles i hulrom
- Fat, pussbekken, boller ol settes på skrå eller med bunn opp. Skal ikke settes oppå instrumenter
- Kontroller korrekt plassering/tilkopling av utstyr
- Velg riktig vaskeprogram
- Sjekk at utstyret er synlig rent når prosessen er ferdig.

6 Kjemisk desinfeksjon

Kjemisk desinfeksjon brukes på utstyr som ikke tåler behandling i vaskedekontaminator.

- Benytt nødvendig beskyttelsesutstyr
- Det meste av forurensningen fjernes forsiktig med absorberende materiale
- Demonter utstyr så mye som mulig og åpne alle låser helt før det legges i godkjent desinfeksjonsmiddel
- Overhold virketiden til produktet
- Skyll grundig i rent vann for å fjerne desinfeksjonsmidlet før rengjøringen kan begynne. Benytt egnet rengjøringsutstyr
- Bruk vann med romtemperatur. Hold utstyret under vannoverflaten mens rengjøringen foregår
- Skyll grundig med rennende vann
- Tørk utstyret med trykkluft eller rent klede

Utstyr som ikke kan senkes i vann vaskes/desinfiseres med fuktig klut med rengjørings-/desinfeksjonsmiddel som er anbefalt av leverandøren. Tørkes deretter av med ren, fuktig klut for å fjerne såpe-/kjemikalierester

For godkjente midler for teknisk desinfeksjon, se legemiddelverkets oversikt; [Kjemiske desinfeksjonsmidler til teknisk bruk i helse- og sykepleie](#)

De vanligste midlene som benyttes i Helse Bergen: Se: [Rengjøring og desinfeksjon av flater og inventar](#)

7 Sterilisering og lagring

Se egen retningslinje for [Sterilisering og lagring av medisinsk utstyr](#)

8 Utstyr til/fra service/reparasjon

Avdelingene skal påse at:

- utstyr som skal til service/reparasjon er rengjort/desinfisert før det sendes
- utstyr som kommer fra service/reparasjon er rengjort/desinfisert før det tas i bruk

Dersom utstyr må repareres umiddelbart uten tid til desinfeksjon, skal teknisk personell ha informasjon om hvilke nødvendig smitteforebyggende tiltak som eventuelt bør iverksettes

9 Prioner

Til nå finnes det ikke desinfeksjons-/steriliseringsmåter som uskadeliggjør prioner. Ved mistanke om Creutzfeldt Jacobs sykdom, CJD, skal utstyret som hovedregel destrueres etter at det har vært i kontakt med hjernevev under operasjon. [Creutzfeldt-Jakobs sykdom \(CJS\)](#)

10 Referanser

Interne referanser

| | |
|------------------------------|---|
| 1.2.9.2-09 | Rengjøring og desinfeksjon av flater og inventar |
| 1.2.9.2.2-09 | Sterilisering og lagring av medisinsk utstyr |
| 1.2.9.9-08 | Creutzfeldt-Jakobs sykdom (CJS) |
| 1.7.4.1-01 | Regional overordnet retningslinje for anskaffelse og bruk av medisinsk gjenbruksutstyr i sterilforsyninga (inkl. dekontaminering) |

Eksterne referanser

| |
|--|
| 3.2.9.2.24 Renhold og desinfeksjon |
| 6.6.35 Guideline for Disinfection and Sterilization in Healthcare Facilities, CDC 2008 |
| 1.19.2.5.1 Rettleiar til forskrift om smittevern i helsetenesta, Smittevern 15, 2006 |
| 1.14.2 Lov om medisinsk utstyr |
| 3.2.9.1.1.2 Smittevernloven Veileder - Smittevern i helseinstitusjoner - sykehusinfeksjoner |
| 1.19.2.5.2 Forskrift om smittevern i helse- og omsorgstjenesten. §2-2 Infeksjonskontrollprogrammet |
| 2.12.9.8.3 Pasientnært utstyr, Håndbok for basale smittevernrutiner, FHI |

11 Endringer siden forrige versjon

Ny mal